

SHARCI 12 febaraayo 1960, l. 9 diw.

Jinsiyadda Soomaali

MAAMULAHAA

Markuu arkay ansixinta Golaha Sharcidejinta;

WUXUU GUDOOMIYHEY OO SOO SAARAYAA

Sharciga soo socda:

CINWAANKA 1AAD

Hanashada Jinsiyadda

Qod. 1

Hanashada Jinsiyadda “dhalasho ahaan”.

Ilmahaaabhood muwaadin yahay waa muwaadiniin dhalasho ahaan.

Qod. 2

Hanashada Jinsiyadda “sharci ahaan” ee Ilmaha Aabe Soomaali.

Ilmaha qaangaarka ah ee aabe Soomaali, ahna muwaadiniin ama ah raaciyyad Dawlad kale ama jinsiyadlaawe ah, waxay ku hananayaan jinsiyadda Soomaaliya “sharci ahaan”, bishardi in ay si joogta ah u deggan yihiin dhulka Soomaaliya ayna ka tanaasulaan xiriir kasta oo muwaadinimo ama raaciyyad ajnabi oo ay haystaan.

Tanaasulka waa in si guud looga hor caddeeyo Gudoomiyaha Maxkamadda Degmada ee ku shaqada leh.

Qod. 3

Hanashada Jinsiyadda “ogolaansho ahaan” Ajnabi iyo Jinsadlaawe (apolide).

Marka laga reebo sida ku jideysan qodobka 2, oo la xiriira ilmaha aan muwaadiniinta ahayn ee leh aabe Soomaali, ajnabiga ama jinsiyadlaawaha waxaa loo ogolaan karaa jinsiyadda Soomaaliya, bishardi in uu:

- a) Yahay qaangaar;
- b) In ugu yaraan 10 sano degganaansho ka sameystay dhulka Soomaaliya;
- c) In uu lahaa dhaqan asluub wanaagsan oo madani ah;
- d) In uusan ku lugyeelan hawlo lid ku ah madaxbanaanida Soomaaliya;
- e) In uu caddeeyaa, si waafaqsan habka lagu jideeyey faqrada labaad ee qodobka 2, in uu diyaar u yahay in uu ka tanaasulo xiriir kasta oo muwaadinimo ama raaciyyad ajnabi oo uu haysto, marka uu dhaaranaayo si waafaqsan qodobka 7.

Qod. 4

**Hanashada Jinsiyadda “ogolaansho ahaan” ee Ajnabi iyo Jinsadlaawe (apolide) Marxaladdo
Khaas ah awgood**

Marka laga reebo wixii kale oo ku jideysan qodobkaan hore, waxaa loo ogolaan karaa jinsiyadda Soomaaliya ajnabiga ama jinsiyadlaawaha kadib kaliya 5 sano oo degganaansho dhulka Soomaaliya ah, bishardi in ay ku sugaran yihiin mid ka mid ah marxaladdaha soo socda:

- a) In uu ku dhashay dhulka Soomaaliya yahayna ilmo waalidiin degganaa ugu yaraan 5 sano dhulka Soomaaliya wakhtiga uu dhashay;
- b) In uu yahay ilmo hooyo Soomaaliyeed, xataa haddii aysan ahayn muwaadinad;
- c) In uu si sharaf leh uga soo shaqee yay, ugu yaraan 3 sano, Maamulka Dowladda ee dhulka Soomaaliya, kadib 31 Marso 1950;
- d) In uu si waxtar leh uga soo qayb qaata hormurka siyaasadeed, dhaqaale, bulshadeed iyo aqooneed ee Soomaaliya.

**Qod. 5
Ogolaansho Jinsiyad Sharafeed.**

Si ka madaxbanaan shuruudaha lagu dejiyey qodobada hore ee Sharcigaan, waxaa loo ogolaan karaa jinsiyadda Soomaaliya qofkii u soo qabtay Soomaaliya hawlo aan caadi ahayn.

Jinsiyad sharafeedka kuma jirto isticmaalka xuquuqaha siyaasadeed (diritti politici), iyo gudashada waajibka gurmadka Qaranka. Kuma fidayso xubnaha qoyska.

**Qod. 6
Qaabka Bixinta Jinsiyadda “Ogolaansho ahaan”.**

Jinsiyadda “ogolaansho ahaan” ee lagu jideeyey qodobbada 3, 4 iyo 5 ee Sharcigaan, waxaa lagu bixinaya xeer Madaxweynaha Jamhuuriyadda, kadib markuu dhageysto Guddi ka kooban Gudoomiye iyo 12 Xubnood, oo dhamaan ay magacaabeen Golaha Wasiirrada, kadib soo jeedinta Wasiirka Arrimaha Gudaha.

Xubnaha Guddiga waa in ay ahaadaan muwaadiniin Soomaaliyeed oo gaar ahaan u qalma gudashada hawsha loo igmaday waana in ay matalaan qaybaha kala duwan ee bulshada iyo gobollada kala duwan ee dhulka Soomaaliya. Guddiga wuxuu shaqadiisa wadayaa muddo 2 sano ah.

**Qod. 7
Dhaar.**

Seerka ogolaanshaha uma lahaanaayo wax saameyn ah, markii ay jirto marxaladaha ku tilmaaman qodobbada 3 iyo 4, shakhsiyadka qaangaarka ah ee jinsiyadda loo ogolaaday, haddii isla shakhsiyadkaasi aysan ku dhaaran in ay ka tanaasulayaan xiriir kasta oo muwaadinimo ama raaciyyad ajnabi oo ay haystaan, ayna daacad u yihiin Qaranka si daacad ahna ugu hogaansamayaan Dastuurka iyo sharciyada kale.

Dhaartaas waxaa lagu marayaa Gudoomiyaha Gobolka ee deegaan ahaan ku shaqada leh hortiisa: gacmaha Qaadiga, haddii qofka ay quseyso muslin yahay, gacmaha Gudoomiyaha Maxkamadda Degmada haddii uusan muslin ahayn.

**CINWAANKA 2AAD
Luminta Jinsiyadda.**

**Qod. 8
Luminta Jinsiyadda Ka Tanaasulid ahaan.**

Wuxuu luminaya jinsiyadda:

- a) Qofka, kadib markuu ka dhigtay dibedda degganaanshihiisa rasmiga ah, si iskiis ah u hanta jinsiyad ajnabi ah ama xiriir raaciyyad ah la sameysta Dowlad kale oo dibedda ah;

- b) Qofka, kadib markuu ka dhigtay dibedda degganaanshihiisa rasmiga ah oo uu hantay, si ka baxsan ikhtiyaarkiisa, jinsiyad ajnabi ah ama la sameystay xiriir raacyad ah Dowlad kale oo ajnabi ah, caddeeya in uu ka tanaasulay jinsiyadda Soomaaliya;
- c) Qofka, asagoo dibedda jooga, ogolaaday in uu u shaqeeyo Dowlad ajnabi ah ama galay gurmadka qaranka ee Dowlad kale, ku mintida shaqadiisa in kasta oo ay Dowladda Soomaaliya ku amartay in uu ka soo tago muddo cayiman gudaheed shaqadaas ama gurmadkaas qaran.

Qod. 9
Luminta Jinsiyadda Si Istaahilid La'aan.

Si kastaba ha ahaatee jinsiyadda lagu hantay si ogolaansho ah, sida ku jideysan qodobada 3, 4 iyo 5 ee Sharcigaan, waa lala noqon karaa, marka qofkii hantay uu muujiyo in uusan istaahilin.

Lumintaas jinsiyadda kuma fideyso xaaska iyo ilmaha haddii ay joogayaan Soomaaliya.

La noqoshada (revoca) waxaa loogu dhawaaqayaa xeer Madaxweynaha Jamhuuriyadda, asagoo dhageystay aragtida Guddiga ku tilmaaman qodobka 6.

CINWAANKA 3AAD
Dib U Hanashada Jinsiyadda

Qod. 10
Shuruudaha Dib U Hanashada Jinsiyadda.

Qofkii lumiyey jinsiyadda Soomaaliya dib ayuu u hanan karaa sidaas markuu codsado, haddii uu si isdabajoog ah ugu yaraan 3 sano degganaanshihiisu ahaa dhulka Soomaaliya muujiyana in uu ku sugarayahay shuruudaha ku jideysan Sharcigaan ee hanashada jinsiyadda Soomaaliya.

Xataa marka ay sidaas tahay, jinsiyadda waxaa lagu bixinayaa xeer Madaxweynaha Jamhuuriyadda, asagoo dhageystay Guddiga ku tilmaaman qodobka 6.

CINWAANKA 4AAD
Hanashada, Luminta iyo Dib U Hanashada Jinsiyadda Soomaaliya ee Naagta Xaaska ah iyo Ilmaha Aan Qaangaarin.

Qod. 11
Naagaha Xaasaska Ah.

Naagta aan muwaadinad ahayn, ee guursata nin muwaadin ah, waxay hananaysaa jinsiyadda Soomaaliya. Waa haysaneysaa, xataa furriin kadib marka laga reebo, ayadoo ku leh ama u wareegsatay degganaanshaheeda dibedda, in ay dib u hanato jinsiyaddeedii asalka ahayd.

Naagta aan muwaadinad ahayn, ee ah xaaska nin aan muwaadin ahayn oo noqda muwaadin Soomaaliyeed, waxay hananeysaa jinsiyadda Soomaaliya.

Naagta muwaadinadda ah, ee guursata nin aan muwaadin ahayn, waxay lumineysaa jinsiyadda Soomaaliya, haddii, guurka sababtiisa, ay hanato jinsiyadda ninkeeda.

Naagta muwaadinadda ah, ahna xaaska muwaadin lumiyey jinsiyadda Soomaaliya, ayaduna waa lumineysaa, haddii aysan ahayn in ninkeedu noqday jinsiyadlaawe ama jinsiyadda cusub, ee uu asagu hantay, aan ayada loo gudbin karin.

Naagta horay muwaadinad u ahayd, oo lumisay jinsiyadda sabab guur awgeed, dib ayey u hanan kartaa, haddii guurku furmay, bishardi in ay ugu yaraan 1 sano degganaansho ku leedahay dhulka Soomaaliya ayna uga tanaasusho jinsiyadda ajnabiga ah caddeyn guud oo ay u mareyso hababka ku tilmaaman farqada u dambeysa ee qodobka 2 ee Sharcigaan.

Waxba iskama bedelayaan wixii la xiriira naagaha xaaska ah ee ku jideysan qodobada 5 iyo 9.

Qod. 12
Ilmaha Aan Qaangaarin.

Marka laga reebo inta ku jideysan qodobbada 5 iyo 9, ilmaha aan qaangaarin, oo ah ilmo aabe hanta, lumiya ama dib u hanta jinsiyadda Soomaaliya, wuxuu raacayaa si kastaba jinsiyaddaaabaha.

Haseyeeshee, wuxuu awoodaa in uu, muddo 1 sano kadib qaangaarkiisa, caddeeyo in uu dooranaayo jinsiyaddii uu lahaa markii uu dhashay.

Qod. 13
Ilmaha Qaangaarka ah.

Wixii ku saabsan Sharcigaan, waxaa loo tixgelinaayaa in uusan qaangaarin qofkii aan gaarin 18 sano.

Laakiin, da'da qaangaarka, wixii ku saabsan qodobbada 2, 3, 4 iyo 12 waxaa lagu cayimaya sida uu qabo Nidaam sharchiyeedka Dowladda jinsiyaddeeda laga tanaasulaayo.

Qod. 14
Ilmo Aan Qaangaarin oo Ku Sugan Marxalad Khaas Ah.

Jinsiyadda Soomaaliya waxaa loo ogolaanayaa ilmaha aan qaangaarin ee ah:

- Ilmo aabahood aan la aqoon hooyaduna tahay muwaadinad Soomaaliyeed;
- Ilmo waalidkood aan la aqoon, laakiin ku dhashay dhulka Soomaaliya.

Marxaladda koowaad, marka ay hooyada ama ehelada tooska ah soo diiwaangeliyan; marxaladda labaad, marka ay diiwaangeliso hay'adda ama qofka ka kafaalada ah ama ilaaliya.

Diiwaangelinta dhalashada waa khasab.

Labada marxaladoodba, waa in ay sugnaato in ilmaha aan qaangaarin uusan hanan xiriir kale oo jinsiyad ama raaciyyad ajnabi.

Waxaa loo malaynayaa in uu ku dhashay dhulka Soomaaliya, ilaa caddeyn lid ku ah la helo, ilmaha aan wax dhalay la aqoon oo laga helay isla dhulkaas.

CINWAANKA 5AAD
Tilmaamo Kalaguur.

Qod. 15
Dadka Hananaaya Jinsiyadda Soomaaliya Marka Uu Dhaqangalo Sharcigaan.

Haddii aysan wax xiriir jinsiyaddeed ama raaciyyad la lahayn Dowlad ajnabi ah waxay qaadanayaan jinsiyadda Soomaaliya marka uu dhaqangalo Sharcigaan:

- a) Wiilasha aabe Soomaali oo asal ahaan ka soo jeeda dhulka Soomaaliya;

- b) Wiilasha aabe Soomaali oo aan asal ahaan ka soo jeedin dhulka Soomaalia, laakiin ka sameystay degganaanshiisa;
- c) Gabdhaha aabe Soomaali aan asal ka soo jeedin dhulka Soomaaliya, dumarka ajnabiga ama jinsiyadlaawaha ah, oo ah xaasaska dadka ku sugar xaaladaha ku tilmaaman xarfaha a) iyo b) ee qodobkaan.

Laakiinse ma qaadanayaan jinsiyadda Soomaaliya gabdhaha aabe Soomaali oo xaas u ah nin ajnabi ah, ayagoo, guurka awgiis, ay ku fiday jinsiyadda ninka qaba.

Qod. 16
Dadka Hantay Jinsiyadda 1-dii Febarayo 1958.

Kuwa ku sugnaa 1-dii Febaraayo 1958 (dhaqangalka Sharciga 1-dii Diseembar 1957, l. 2) mid ka mid ah xaaladdaha ku tilmaaman xarfaha a) iyo b) ee qodobka hore, waxay noqdeen, dhamaan wixii saameyn sharci ah, muwaadiniin Soomaaliyeed marka laga bilaabo 1-dii Febraayo 1958.

Qod. 17
Jinsiyadda “Ogolaansho ahaan” uu u bixiyey Ra’iisalwasaaraaha.

Marka laga reebo wixii kale ee ku tilmaaman qodobada 6 iyo 7 ee Sharcigaan, ilaa iyo inta laga magacaabaayo Madaxweynaha Jamhuuriyadda Soomaaliya, jinsiyadda “ogolaansho ahaan” waxaa lagu bixinayaan xeer Ra’iisal Wasaare.

Qod. 18
Baab'iin Sharciga Jinsiyadda Asalka Soomaaliyeed.

Sharciga 1-dii Diseembar 1957, l. 2 waa la baabi’iyey.

Qod. 19
Qawaaniin Xeer Dawladeed.

Qaababka fulinta Sharcigaan, haddiiba loo baahdo, waxaa lagu tilmaami doonaa xeerar Dawladeed.

Qod. 20
Dhaqangalka Sharcigaan.

Sharcigaani wuxuu dhaqangelayaa maalinta lagu soo saaro Faafinta Rasmiga ah.

Xeerkaan waxaa la dhixgelin doonaa Uruurinta Rasmiga ah ee Sharciyada iyo Xeerarka Jamhuuriyadda Soomaaliya. Waa ku khasab qof kasta oo ay waajib ku tahay in uu u hogaansamo ama ka shaqeeya in loo hogaansamo si sharci Qaran ah.

Muqdisho, 12 febaraayo 1960.

MAAMULAHA
Mario Di Stefano